LÄNSSTYRELSERNA I GÄVLEBORGS OCH DALARNAS LÄN

Landsbygdsnytt

Nr 3 – 2026 Årgång 25

Biogas ger nya möjligheter på Raviksgård

Fäbodveckan i Dalarna och Gävleborg 2026

Anton Larsson framför biogasanläggningen på Raviks gård.

Nu inventeras de stora rovdjuren – så kan du hjälpa till

Kustfisket i Gävleborg – en tradition på väg att försvinna

Foto: Torbjörn Träff.

Strömming är den viktigaste arten för fisket längs Gävleborgskusten.

Foto: Mostphotos.

Kustfisket i Gävleborg – en tradition på väg att försvinna

Gävleborgs län har 18 mil kust, över 3 000 sjöar och omkring 300 mil strömmande vatten, förutsättningar som ger länet stora möjligheter för fiskerinäringen. Yrkesfisket i länet är uteslutande småskaligt kustfiske och helt inriktat på fisk för humankonsumtion. Samtidigt minskar antalet aktiva yrkesfiskare kraftigt. I dag finns uppskattningsvis omkring 30 yrkesfiskare kvar.

En av dem är Carl-Åke Wallin, som driver Rederi Rönnskär och butik Vilda Fisken i Rönnskär, i Nordanstigs kommun. För honom är fisket mer än ett yrke. Det är en tradition som gått i arv genom generationer.

Carl-Åke kommer från en fiskarsläkt där man har fiskat så länge familjen kan minnas. Han är uppvuxen med fisket och efter lumpen, som han muckade från 1970, började han själv arbeta som fiskare. Sedan dess har han varit kvar på sjön.

När Carl-Åke började var det betydligt enklare att etablera sig som fiskare.

– Då var det bara att fiska. Det var inte så svårt att starta, eftersom det var billigt att skaffa redskap. Det fanns också fiskerilån där man kunde låna upp till 80 procent av kostnaden för utrustningen, berättar Carl-Åke.

Efter några år tog han över båten från sin far tillsammans med en kompis. Båten byggdes senare om och moderniserades för att passa det förändrade fisket.

Under 1990-talet förändrades förutsättningarna för fiske kraftigt. Efter bildandet av EU öppnades möjligheten att söka EU-bidrag för större trålande båtar. Samtidigt steg priserna på foderfisk, vilket bidrog ytterligare till ett ökat fiske och hårdare konkurrens om fiskbestånden. I Sverige skedde den utvecklingen under 2010-talet. Då hade strömmingsbestånden redan börjat minska. Fisken som fiskas av de större trålande båtarna går inte till mat utan fångas för att användas som foder för djur och i fiskodlingar. För Carl-Åke och resten av Gävleborgs kustfiskare är inriktningen tydlig, fisken ska gå till människor – inte till foderindustrin.

I dag fiskar Carl-Åke vanligtvis omkring två gånger i veckan. Fisken ska sedan fileas, beredas, läggas in, för-

Länsstyrelsen Dalarnas län

Länsstyrelsen Gävleborg

REDAKTION: Anders Johansson, Anna Lundqvist, Anna Maria Sjöblom Östlund, Benny Gäfvert, Håkan Mowitz, Irene Svedjelöv, Kim Fegraeus, Kristin Larsson, Kristina Homman, Markus Abrahmsén, Martin Lirén, Sandra Wahlund, Sarah Lagerberg, Simon Viklund.

ANSVARIG UTGIVARE: Markus Abrahmsén.

LAYOUT: Confetti AB. | **TRYCK:** Multiply Solutions AB.
UPPLAGA: 4 400 ex.

ADRESSÄNDRINGAR OCH PRENUMERATIONER:
Gisela Kayal, 010-225 02 48, gisela.kayal@lansstyrelsen.se.

Landsbygdsnytt finns även digitalt på våra hemsidor.

E-POST: landsbygdsnytt@lansstyrelsen.se.

Medfinansieras av Europeiska unionen

packas och säljas. Strömmingen används bland annat till tre olika sorters inläggningar. De större individerna används till böckling och sotare. Carl-Åke fiskar även sik och lax, även om laxkvoterna har blivit mindre. Produkterna säljs i den egna butiken på Rönnskär, som håller öppet torsdag till lördag. Under strömmingssäsongen, framför allt april, maj och juni, går ungefär hälften av den strömming som Carl-Åke fiskar till surströmmingsproduktion hos Oskars Surströmming strax utanför Sundsvall. Fisken transporterar han själv.

Att arbeta som fiskare beskriver Carl-Åke som både spännande och tillfredsställande.

– Det är spännande att man aldrig vet vad man får. Det är avkopplande att vara på sjön, även om det kan vara blåsigt ibland. Och när det är fina dagar är det fantastiskt.

Samtidigt finns en sida av yrket som han tycker att människor utanför fisket har svårt att förstå, hur mycket arbete som faktiskt ligger bakom varje fisk som hamnar på tallriken.

– Det är mycket tid som går åt. Det är inte fångst varje gång. Sedan ska fisken beredas, man ska städa och förpacka. Det är mycket mer arbete än vad folk kanske tror, berättar Carl-Åke.

STRÖMMINGEN – EN DEL AV GÄVLEBORGS MATARV

Strömmingen har länge varit den viktigaste arten för fisket längs Gävleborgskusten och är en betydande del av det lokala matarvet. Andra arter som fångas är abborre, sik och lax.

Sedan år 2026 har Norrlandsströmming fått skyddad ursprungsbeteckning (SUB) inom EU. Det innebär att namnet är kopplat till ett bestämt geografiskt område och särskilda krav på hur fisken fångas och hanteras. Norrlandsströmming är sill, från Bottenhavet och Bottenviken. Fisken är vanligtvis omkring 12–20 centimeter lång och kännetecknas av sin milda smak och mjälla konsistens.

Fisken ska vara vildfångad med passiva redskap, exempelvis garn eller ryssjor, och landas och sorteras inom det geografiska området inom 24 timmar. Det geografiska området sträcker sig ungefär från Dalälvens utlopp i söder till Haparanda i norr.

För Carl-Åke är märkningen viktig eftersom den kan bidra till att uppmärksamma den lokala fisken och kunskapen bakom den. Han tycker själv att Norrlandsströmmingen är något alldeles särskilt.

Foto: Privat.

Carl-Åke Wallin, stolt yrkesfiskare.

– Det är bättre fisk än all annan sill. Den är mager, och steker man en strömming känner man det på oset. Märkningen kan bli ett sätt att berätta vad som faktiskt är unikt med fisken från Norrlandskusten – hur den fångas, var den kommer ifrån och vilken kunskap som finns bakom den, säger Carl-Åke.

KUSTFISKETS FRAMTID

Trots stoltheten över yrket är Carl-Åke orolig för framtiden. Enligt honom är överfisket ett av de största problemen. Han menar att kvoterna för det storskaliga fisket till havs är för stora och att man inte tar tillräcklig hänsyn till de lokala variationerna i fiskbestånden.

Ytterligare hot är bristen på föryngring inom branschen. Med en hög medelålder bland länets yrkesfiskare och få unga som tar över riskerar den småskaliga fiskerinäringen att försvinna. Om utvecklingen fortsätter kan kustfisket i området vara borta inom bara några år. Om kustfisket försvinner är det inte bara fiskeföretagen som försvinner. Med fiskarna försvinner också kunskapen om havet, redskapen, arterna och även de lokala fiskelägena. Fiskelägena har inte bara ett stort kulturhistoriskt värde, utan spelar en viktig roll för att bevara en levande landsbygd och stärka besöksnäringen i området.

För Carl-Åke handlar framtiden därför inte bara om hur mycket fisk som finns i havet. Det handlar också om vem som ska finnas kvar för att fiska den. Han är därför engagerad i producentorganisationen Kustfiskarna Bottenhavet som är en medlemsorganisation som består av lokala fiskeriföretagare längs kusten och arbetar för kustfiskarnas framtid.

Gävleborg
Linn O'Connell
010-225 15 34
linn.oconnell@lansstyrelsen.se

Invigning av Fäbodveckan på Skräddar Djurberga Fäbod.

Foto: Sarah Lagerberg.

Tin Gumuns instruerar under kursen i livsmedelshygien på Karl Tövåsens fäbod.

Fäbodveckan i Dalarna och Gävleborg 2026

Under sommaren gick årets fäbodvecka av stapeln. Fäbodveckan arrangeras av Länsstyrelsen i Dalarnas län och Länsstyrelsen i Gävleborgs län tillsammans med Dalarnas fäbodbrukarförening, Gävleborgs Fäbodförening, MatVärden och ett antal fäbodbrukare. Veckan syftar till att bland annat uppmärksamma klimatsmart matproduktion, biologisk mångfald och lokala traditioner.

INTRESSET FÖR FÄBODVECKAN I DALARNA HAR ÖKAT

I Dalarna har fäbodveckan arrangerats sedan 2022, då med aktiviteter på endast en fäbod. Under fäbodveckan 2026 anordnades aktiviteter på hela 13 fäbodar i länet. Tillsammans med Orsa-Skattunge Hembygdsförening invigdes årets vecka på Skräddar Djurberga fäbod i Orsa kommun, av Orsa kommuns kommunalråd Mikael Thalin och Dalarnas landshövding Helena Höij. Under invigningsdagen fick besökarna uppleva och prova på kulning, något som skapade en fin atmosfär på fäboden. Besökare i alla åldrar fick också ta del av fäbodmiljön och lära sig mer om kulturarvet, den biologiska mångfalden och den historiska verksamheten i fäbodmiljön. Det anordnades en blomstervandring och det fanns även försäljning av mathantverk.

– Vi arrangerar fäbodveckan för att belysa den biologiska och kulturella mångfald som fäbodarna bidrar till. Vi vill också inspirera andra markägare, fäbodbrukare eller lantbrukare att driva sina fäbodar aktivt, säger projektledare Sarah Lagerberg på Länsstyrelsen Dalarna.

Förutom de aktiviteter som fäbodbrukarna själva anordnade under veckan medverkade medarbetare från länsstyrelsen under en av dagarna för att informera om omarrondering, viltfrågor och satsningar inom landsbygdsutveckling.

STUDIEBESÖK MED FOKUS PÅ LIVSMEDELSHYGIEN

Under en av fäbodveckans dagar deltog 18 företagare i ett studiebesök med fokus på livsmedelshygien, på Karl Tövåsens fäbod i Rättvik. Att mjölka, förädla och sälja livsmedel på en fäbod skiljer sig en del från att göra det i en klassisk ladugård och mejeri. På fäbodar finns det oftast ingen el eller tillgång till vatten direkt från en kran. Deltagarna fick se hur de arbetar med livsmedelshygien på Karl Tövåsens fäbod, både vid mjölkning av djuren och framställning av smör, messmör och ost. En viktig lärdom från dagen är att rutiner, ordning och reda är otroligt viktigt för att man ska ha en säker livsmedelsproduktion. Förutom att ta del av arbetet med livsmedelshygien fick deltagarna utbyta erfarenheter kring förädling med gamla metoder, koka messmör för hand och ysta över öppen eld.

– På Länsstyrelsen Dalarna jobbar vi för en ökad livsmedelsproduktion i länet och därför är det väldigt kul att se så många företagare som vill utveckla sina verksamheter och som deltar på våra kurser, som den på Karl Tövåsens fäbod, säger Hanne Kringstad, projektledare på Länsstyrelsen Dalarna.

FLER BESÖKARE FICK MÖJLIGHET ATT TA DEL AV FÄBODMILJÖERNA I GÄVLEBORG

I Gävleborg arrangerades fäbodveckan för fjärde året i följd. Tidigare år har alla aktiviteter skett under vecka 27, men i år var det även en del aktiviteter under vecka 28. Det ledde till att ännu fler besökare fick ta del av fäbodmiljöerna.

– På fäbodarna i länet samlas en djup kunskap om mathantverk, djurvälfärd och biologisk mångfald. Men livet vid fäbodarna har varit så mycket mer, vilket bland annat återspeglas i berättelser och musik. För samhället i övrigt blir ju fäbodarna en resurs när vi idag talar mycket om krisberedskap, säger Anders Johansson på Länsstyrelsen Gävleborg.

Under fäbodveckorna ägde ett trettiotal aktiviteter rum, spridda på knappt 20 fäbodar i Gävleborgs län. Bredden på de aktiviteter som erbjuds var stor med allt från slöjd, utställningar, berättelser, fäbodgudstjänster och musik till mer aktiverande sysslor som kulning, smörtillverkning, gärdsgårdsbindning, slåtter med tillhörande hässjning, samt aktiviteter riktade till barn.

Dalarna
Hanne Kringstad
010-225 02 37
hanne.kringstad@lansstyrelsen.se

Gävleborg
Anders Johansson
010-225 14 46
anders.s.johansson@lansstyrelsen.se

Klimatsmart utfodring ger en lugnare arbetsdag

När Jozef Lanckohr flyttade från Holland till Sverige med sin familj år 2009 sökte de efter en plats att driva lantbruk på. De fastnade för Bjuråker i Hälsingland och där driver de idag Lanckohrs Lantbruk. Gården har 130 mjölkkor och med hjälp av investeringsstöd från Klimatklivet kan korna utfodras med hjälp av en eldriven fodermixer.

FRÅN DIESEL OCH TRAKTOR TILL EL

Med den eldrivna fodermixen kan Jozef förbereda utfodringssystemet i förväg. Det finns till exempel möjlighet att ställa in systemet så att det automatiskt utfodrar korna under helgerna.

– Förr var det mer arbete med utfodringen. Även om vi fortfarande arbetar på helgerna får vi lite mer helgkänsla, det är viktigt, säger Jozef.

Den nya eldrivna fodermixen har en hög driftsäkerhet, kräver lite underhåll och ger en jämn fördelning av fodret. När traktorn inte behöver användas vid utfodringen innebär det en också besparing på omkring 10 kubikmeter diesel per år, något som gynnar både gårdens ekonomi och klimatet. Korna utfodras sex gånger per dygn och totalt tar utfodringen omkring 30 minuter.

– Det bästa med det nya systemet är att det är enkelt och mer ekonomiskt än vad vi haft tidigare. Det sparar både diesel och tid, vilket innebär att vi kan lägga mer tid på andra saker. Det är också bättre för korna som får foder flera gånger per dag, på tider som passar för dem, berättar Jozef.

KLIMATKLIVET GJORDE INVESTERINGEN MÖJLIG

Jozef fick information om Klimatklivet genom tidningar och samtal med kollegor. Ansökan gjorde han tillsammans med en konsult.

– Jag gjorde ansökan med hjälp av en rådgivare. De vet exakt vad de ska göra och har gjort det flera gånger, så allt gick smidigt. Jag skulle absolut rekommendera andra lantbrukare att söka stöd från Klimatklivet, avslutar Jozef.

Gävleborg
Michelle Sandberg Haddi
010-225 10 00
gavleborg@lansstyrelsen.se

Dalarna
Annika Varghans och Eva Marie Jelvéus
010-225 00 00
dalarna@lansstyrelsen.se

Jozef Lanckohr vid den eldrivna fodermixern.

Korna äter foder som har blandats i eldriven fodermixer.

Foto: Katarina Borg.

Anton Larsson framför biogas-anläggningen med gasklockan.

Foto: Torbjörn Träff

Biogas ger nya möjligheter på Raviks Gård

På mjölkgården Raviks Gård i Bergsjö i Hälsingland pågår arbetet för fullt. När Landsbygdsnytt besöker gården en augustidag håller regnet från dagen innan på att torka upp och det är dags att köra in helsädesensilage. Samtidigt pågår byggnationen av ett nytt mjölkkostall med sex mjölkrobotar. Om några veckor ska den sista betongen gjutas och stommen levereras. En mjölkgård som Raviks Gård gör av med stora mängder el och en investering som blivit en viktig del av gården är biogasanläggningen, som byggts med stöd från Klimatklivet.

PRODUCERAR MER EL ÄN GÅRDEN ANVÄNDER

Med investeringsstöd från Klimatklivet och hjälp av en rådgivare från Jordbruksverket byggde Raviks gård biogasanläggningen, som stod klar och började leverera gas i oktober 2024.

Från Klimatklivet fick Raviks Gård dels stöd för uppbyggnaden av anläggningen, dels en summa pengar per KWh som produceras. Jordbruksverkets rådgivare hjälpte till att beräkna om anläggningen skulle bli lönsam och den första beräkningen visade på att det skulle vara en lönsam affär. Under den första tiden som anläggningen var i drift ändrades dock villkoren för stödet och summan per KWh togs bort. Det ledde till att lönsamheten under en period försvann. När stödets villkor återigen ändrades och den löpande ersättningen kom tillbaka, kom även lönsamheten tillbaka.

– I den ursprungliga kalkylen beräknades anläggningens produktion till omkring 34 kubikmeter gas per timme. I praktiken har det visat sig att anläggningen producerar cirka 60 kubikmeter gas per timme, vilket är betydligt mer än förväntat. Vi producerar ungefär 70 procent mer el än vad gården förbrukar och vi säljer överskottet när det är högre priser på elen, berättar Anton Larsson, som är en av de som driver Raviks Gård.

KOMAGEN SOM FÖREBILD

Biogasanläggningen fungerar i princip som en komage. I den 1 000 kubikmeter stora reaktorn bryter bakterier ner organiskt material och bildar metangas. Varje dygn matas anläggningen med cirka sex ton fastgödsel och 28 kubikmeter flytgödsel. Fastgödseln ger ett bättre gasutbyte, men mängden fastgödsel begränsas av att materialet fortfarande måste kunna pumpas genom systemet. För att processen ska fungera optimalt hålls temperaturen i reaktorn konstant på 38 grader. Reaktorn är byggd av cement och är nedgrävd i marken, vilket minskar värmeförlusterna. I anslutning till reaktorn samlas gasen upp i en gasblåsa. Sedan går gasen vidare till en motor, som är kopplad till en generator som i sin tur producerar el. Motorn har en effekt på max 120 KWh, men det kan variera mellan 50 och 120 KWh. Genom att blanda i extra järn i gödseln kan man minska svavelhalten i gasen vilket både förbättrar gasens kvalitet och förlänger livslängden på motorn.

SPILLVÄRMEN TORKAR FRAMTIDENS STRÖMEDEL

Spillvärmen som bildas från biogasanläggningen går inte till spillo utan används för att torka den fiberfraktion som separeras från gödseln. Den separerade och torkade fibern används sedan som strömedel till korna. Direkt efter separeringen innehåller fibermaterialet omkring 30 procent torrsubstans och behöver användas inom en eller ett par dagar, särskilt under varma perioder, för det inte ska börja mögla. För att öka lagringsmöjligheterna har Raviks Gård därför byggt en egen torkanläggning. Där torkas fibermaterialet till cirka 55 procent torrsubstans, vilket gör att det kan lagras i upp till en vecka. I djupströbäddarna blandas fibern med lite sågspån, vilket ger ett uppskattat strömedel med god liggkomfort. Det är dock viktigt att inte torka materialet för mycket.

– Torkar man det ännu mer blir det svårare att hantera eftersom materialet lätt blåser bort, säger Anton.

BÄTTRE GÖDSEL OCH MINDRE LUKT

Gasproduktionen har även visat sig ge andra positiva effekter, till exempel på den rötrest som blir kvar efter gasproduktionen. Biogödseln är jämnare och mer homogen än den ursprungliga gödseln. Torrsubstanshalten ligger på nära 14 procent, vilket är betydligt högre än vad som är vanligt för många biogödselprodukter. En annan tydlig skillnad är att det luktar betydligt mindre jämfört med tidigare. Den positiva effekten på gödseln ger också effekter på skördarna.

– Vi har kunnat minska kvävegödslingen i vallen med cirka 14 kilo kväve per hektar och skörd, utan att skördenivåerna försämrats. Tvärtom upplever vi att skördarna har ökat, berättar Anton.

NÄSTA STEG KAN BLI FORDONSGAS

Anton berättar att det finns möjlighet att i framtiden bygga ut biogasanläggningen för att kunna ta hand om all gödsel och producera fordonsgas. Lönsamheten för att endast producera och sälja el är för dålig som det ser ut idag. Det krävs större anläggningar för att få lönsamhet. Men teknikutvecklingen går framåt och priserna på utrustning går ner, så det kan komma att ändras.

– Vi håller på att se över om det går att få vår anläggning att fungera som ödrift. Det vill säga att kunna producera el även om det ordinarie elnätet ligger nere, berättar Anton.

INTRESSE FÖR TEKNIK ÄR EN NYCKEL

Att driva en biogasanläggning kräver både kunskap och engagemang. Enligt Anton går det åt ungefär en timmes arbete per dag, inklusive hantering och flytt av gödsel.

– Man behöver vara intresserad av både teknik och den biologiska processen för att få ut så mycket som möjligt av anläggningen, säger han.

För Raviks Gård har biogasen blivit mer än en energikälla. Den är en del av ett kretslopp där gödsel, energi och växtnäring används effektivt och där nya möjligheter skapas för framtidens lantbruk.

ÄR DU INTRESSERAD AV BIOGAS?

Vill du ha hjälp med underlag och få veta om din gård passar för biogasproduktion och om det skulle vara lönsamt? Länsstyrelsen i Dalarna och Länsstyrelsen i Gävleborg har upphandlat rådgivare via Greppa Näringen som du kan få hjälp av. Hör av dig till din länsstyrelse, så får du veta mer.

Gävleborg
Torbjörn Träff
010-225 14 17
torbjorn.traff@lansstyrelsen.se

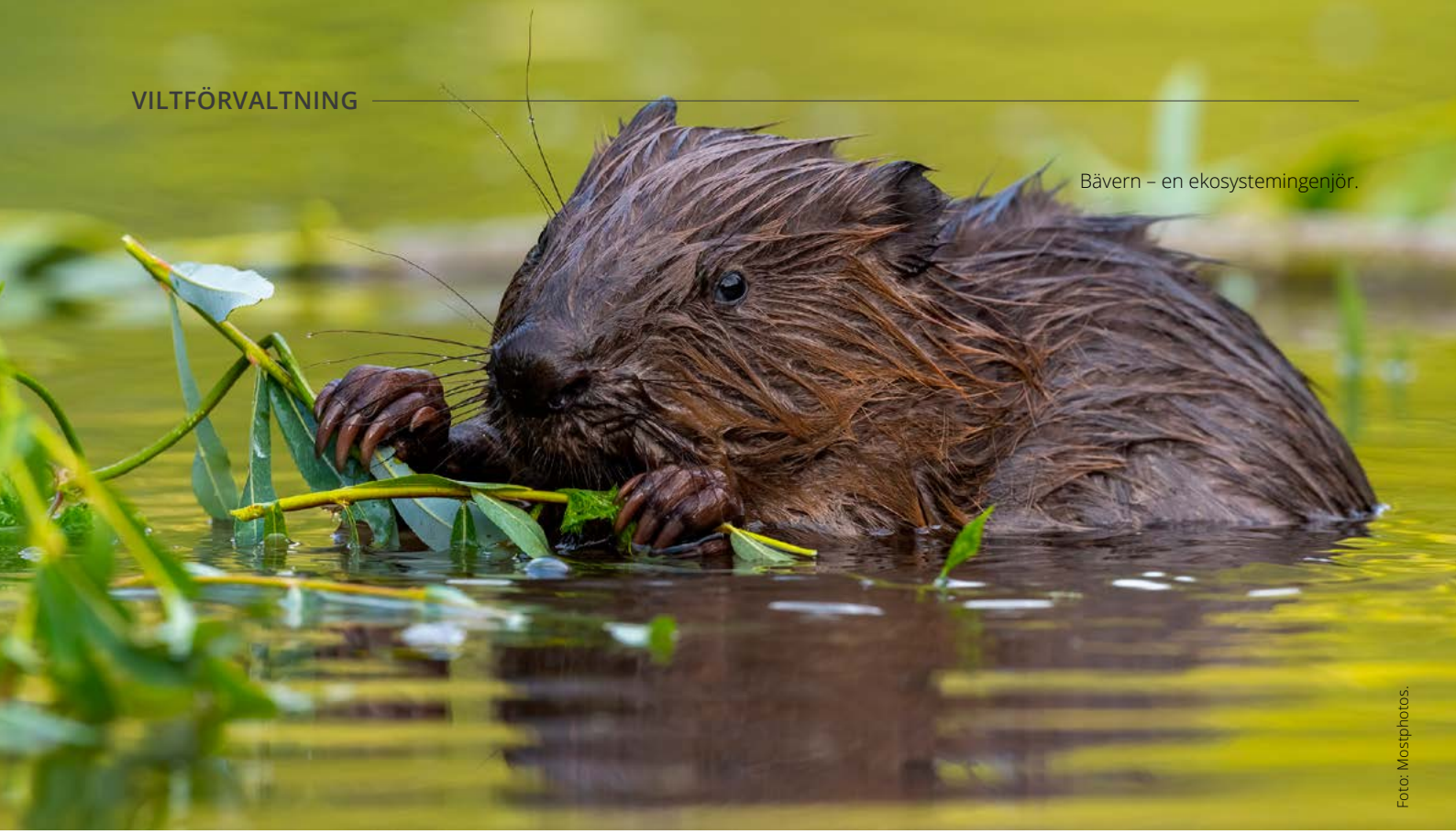
Foto: Anton Larsson.

Torken är byggd i betong, med en luftkanal i botten och perforerad plåt som ströet ligger på. Ströet flyttas fram mot en skruv med hjälp av hydrauliska skrapor.

Foto: Torbjörn Träff.

Lager av torkat strö med 55 procent torrsubstans.

Bävern – en ekosystemingenjör.

Foto: Mostphotos.

Bävern – en ekosystemingenjör som kan ställa till problem

Bävern är vår största gnagare och finns i både Dalarna och Gävleborg. Genom att fälla träd och dämma vattendrag skapar den våtmarker, ökat ljusinsläpp och död ved – miljöer som gynnar fiskar, insekter, fåglar, fladdermöss, svamp och många andra arter. Bävern är därför en viktig nyckelart i skogslandskapet och bidrar till en ökad biologisk mångfald. Samtidigt kan bäverns aktivitet orsaka skador på gröda, skog, vatten, vägar och annan infrastruktur samt egendom. Därför är det viktigt att förebygga problem och känna till vilka regler som gäller om man behöver vidta åtgärder mot bävrar.

VARFÖR BYGGER BÄVERN DÄMMEN?

Att bygga dämmen och fälla träd är naturliga delar av bäverns liv. Dämmen hjälper bävern att hålla vinterförrådet av kvistar och grenar under vatten och att hålla ingången till boet under vattenytan. Det skyddar mot kyla och rovdjur. När tillgången på bäverns favoritträd sälg, asp och björk minskar kan bävern flytta vidare.

Bäverdamm.

Foto: Mostphotos.

FÖREBYGG PROBLEM

Minska risken för översvämning: Ett bäverdämme byggs ofta snabbt upp igen efter en rivning. Ett rör eller en gabion (stålbur) kan i vissa fall placeras i dämmet för att upprätthålla vattenflödet. Det kan också hjälpa att ta bort bäverns byggmaterial samt röja buskar och mindre träd kring platsen.

Skydda värdefulla träd: Träd nära vägar och byggnader eller särskilt värdefulla träd kan skyddas med kraftigt stålnät runt stammen. Nätet bör täcka stammen från marken upp till cirka en meters höjd och lämna utrymme för trädet att växa.

Möjliggör fiskvandring: I vissa fall kan ett jack i bäverdämmet tillfälligt underlätta för vandrande lekfisk. Jackning innebär att en del av dämmet tas bort, så att bävern kan bygga upp det igen. Jackning kräver samma tillstånd som rivning. Att skrämma bort en bäver från sin boplats är oftast svårt.

JAKT PÅ BÄVER

Det är allmän jakt på bäver 1 oktober–15 maj. Jakträttsinnehavaren får jaga själv eller låta någon annan jaga. På platser där dämmen orsakar problem kan jakt i kombination med andra tillåtna åtgärder vara effektiv. För bäver finns det både godkända levandefångstfällor och slagfällor. Eftersom fällor även kan fånga uttrar är länsstyrelsen särskilt restriktiv i områden där uttern förekommer. Bävrar lever i familjegrupper och ungarna stannar ofta hos föräldrarna i cirka två år.

SKYDDSJAKT

Om skyddsjakt behövs utanför den allmänna jakttiden kan länsstyrelsen ge tillstånd. Jakten måste vara nödvändig för att förhindra allvarliga skador och det får inte finnas någon annan lämplig lösning.

Du behöver tillstånd från länsstyrelsen för att:

- riva eller skada bäverns boplats,
- riva eller skada ett bäverdämme under 1 oktober–30 april,
- bedriva skyddsjakt under perioden 16 maj–30 september,
- använda slagfälla vid jakt på bäver. Då krävs även särskild utbildning.

Ansökan om rivning av boplats eller bäverdämme, skyddsjakt eller användning av slagfälla görs via länsstyrelsens e-tjänst.

Dalarna
Jonas Nordström
010-225 04 85
jonas.nordstrom@lansstyrelsen.se

Gävleborg
Simon Viklund
010-225 15 05
simon.viklund@lansstyrelsen.se

Vargspår i snön.

Foto: Simon Viklund.

Nu inventeras de stora rovdjuren – så kan du hjälpa till

De stora rovdjuren inventeras årligen i Sverige under vinterperioden, varg 1 oktober – 31 mars och lodjur mellan 1 oktober – 28 februari. Undantaget är björnar, som inventeras ungefär vart femte år. Syftet är att kartlägga var i länet rovdjuren finns och deras antal.

Kunskap om hur många rovdjur det finns och var de rör sig är viktigt underlag för länsstyrelsens olika beslut, bland annat vid beslut om licensjakt eller vid framtagandet av skötsel- eller förvaltningsplaner för älg. Det är viktigt för inventeringen att de som vistas i länet rapporterar in var och när de sett stora rovdjur eller dess spår.

Länsstyrelserna ansvarar för att inventera de stora rovdjuren. Just nu pågår inventeringen av varg, lodjur och järv. I inventeringen är allmänhetens rapporter om rovdjursspår viktiga för att få så heltäckande inventering som möjligt. Du kan även bidra med värdefull information om du fångar rovdjur på bild med din övervaknings- eller åtelkamera.

Länsstyrelsens inventeringsarbete genomförs i huvudsak genom spårningar på snö och ofta är det just via tips från allmänheten som rovdjuren kan spåras och dokumenteras. Inventeringsresultatet blir sedan ett viktigt underlag för uppföljning av nationella och regionala mål för landets rovdjursstammar.

Ett enkelt sätt att rapportera bilder eller rovdjursobservationer är att använda Skandobs.

Skandobs är en e-tjänst där vem som helst kan rapportera sina observationer av björn, järv, lodjur eller varg. Skandobs finns för webbläsare (www.skandobs.se) och som kostnadsfri app till Android- eller iOS-enhet. Om du inte särskilt anger att observationen bara ska visas för länsstyrelsen blir observationen synlig för andra i Skandobs när du har rapporterat.

Om du inte har möjlighet att använda Skandobs kan du kontakta din länsstyrelse och rapportera vad du sett.

Dalarna
Ellinor Theorin
010-225 04 67
ellinor.theorin@lansstyrelsen.se

Gävleborg
Simon Viklund
010-225 15 05
simon.viklund@lansstyrelsen.se

FÄRSKT GRÖNT HOS MOREN'S GRÖNA

I byn Moren mellan Falun och Hedemora ligger företaget Moren's Gröna, som drivs av Lina Sörensson och Malin Annelund på Bäckströms gård. På gården bedrivs, förutom spannmålsodling, en småskalig ekologisk odling av grönsaker och blommor. Gården erbjuder både gårdsförsäljning och prenumeration på grönsaker.

Hos Moren's Gröna har det blivit skördetid när Landsbygdsnytt gör sitt besök. Lina och Malin har bråda tider med grönsaksskörden. Båda två har gått en ettårig kurs i småskalig ekologisk grönsaksodling på Österfärnebo folkhögskola, vilket har gett dem bra och viktiga kunskaper som behövs för att det ska vara möjligt att driva en mindre, diversifierad odling.

FRÅN HUSBEHOVSODLING TILL AKTIEBOLAG

Malin bor på gården och det var här hon och Lina för sex år sedan började odla tillsammans, men då bara för husbehov. Odlingen gav så mycket grönsaker att de började sälja överskottet och sedan 2022 har de ett aktiebolag ihop där grönsakerna odlas till försäljning.

Både Lina och Malin har andra säsongsjobb utanför gården en stor del av året. Men under sommarmånaderna, från juli och en bit in på hösten, tar de hand om sina odlingar till Moréns gröna. Under våren fram till och med juni jobbar de med att starta upp årets växter samtidigt som de har sina andra arbeten utanför gården.

ODLING ENLIGT EKOLOGISKA PRINCIPER

Totalt har de tillgång till ca 0,5 hektar jord för grönsaksodling samt gröngödslingsgrödor.

Odlingen drivs enligt ekologiska principer men odlingen är ännu inte certifierad.

Växthuset på 400 kvadratmeter.

Foto: Lina Sörensson.

Foto: Kristina Homman.

Malin och Lina bredvid gårdens majsodling.

Foto: Lina Sörensson.

Den nya gårdsbutiken.

Lina och Malin är intresserade av att odlingen ska bli KRAV-certifierad men då måste odlingen bli större för att kunna bära kostnaderna för certifieringen.

På marken odlar de olika sorters kål, bönor, rödbetor, sockerärtor, mangold, majs, örter, sallat, zucchini och pumpa. I det begagnade växthuset på 400 kvadratmeter, som satts upp i år, odlar de gurka, tomat, chili och paprika. Lina och Malin betonar att mångfalden av grönsaker är viktig för att det ska vara intressant att handla hos dem. I växthuset ska de, utöver tomat, gurka och paprika, även odla lök, bönor, sallat och vitlök. Dessutom odlar de tulpaner för en tidig skörd på våren.

JORDBEARBETNING OCH PLANTUPPDRAGNING

Marken där grönsakerna odlas består i huvudsak av lerjord med inslag av sand-, mo- och mjälajord. Det innebär att jorden har svårt att släppa igenom vatten, vilket skapar problem när det kommer stora regnmängder då vattnet blir stående på marken. För att minska risken att grönsakerna mår dåligt på grund av syrebrist till rötterna vid regn, odlar de på upphöjda bäddar. Med hjälp av en traktor och jordfräs bereder de jorden i bäddarna och de tillför regelbundet hästgödsel för att förbättra jorden.

– Det tar tid att bygga upp mullhalten i jorden men redan nu, bara efter några år, så ser vi att jordstrukturen har blivit bättre. Genom att vi flyttar grödorna mellan bäddarna är det också möjligt att få en bra växtföljd, berättar Malin.

Till traktorn har de en potatissättare och potatisupptagare. Dessutom finns det en mindre kultivator samt olika handredskap. Plantering och skörd görs däremot endast för hand och utan några hjälpmedel.

ODLING I VÄXTHUS

Den första sådden i växthuset sker i mars och då sås grödor med lång uppdragningstid, som till exempel purjolök. Grödorna sås då i ett kallt växthus och snö läggs på sådderna som bevattning.

– De flesta grönsakerna sår vi i odlingstråg, så kallade pluggbrätten. Tomat, gurka och paprika sår vi i odlingsrum med belysning i källaren hemma hos Malin, berättar Lina.

– Senare i april - maj sår vi grönsaker som inte har så lång uppdragningstid som till exempel majs, bönor och betor. Jordgubbar och sparrisplantor köper vi in från andra odlare, fortsätter Lina.

FÖRSÄLJNINGSKANALER OCH GRÖNSAKSPRENUMERATION

Moren's Gröna säljer sina grönsaker via olika kanaler. De levererar till flera restauranger och caféer i Säter och Hedemora, som är de största kunderna. Under hösten och fram till jul säljer de grönsaker och förädlade produkter, som marmelader och sylt, på lokala marknader. En bra försäljningskanal är också Södra Dalarnas skördefest i början av september. I år har de också gjort i ordning en ny gårdsbutik i form av en begagnad mindre byggmodul.

– Den nya gårdsbutiken är ett lyft för gårdsförsäljningen, tycker både Lina och Malin.

Utöver försäljningen till restauranger och gårdsbutiken så kan deras kunder prenumerera på en grönsakskasse från och med juli till och med september. Kassen kan antingen hämtas i gårdsbutiken eller på en av två utlämningsplatser, i Säter och i Hedemora. Kunder som prenumererar på en grönsakskasse får också ett veckobrev från Moren's Gröna med recept på vad man kan laga med kassens olika grönsaker och där Malin och Lina berättar om vad som händer på gården under veckan. Veckobrevet spelar en viktig roll för Moren´s Gröna, det är där de kan kommunicera med sina kunder. En del marknadsföring sker också genom olika sociala medier. Även annonser i lokala nyhetsblad är användbara kanaler för att nå ut till nya kunder.

FRAMTIDEN SER LJUS UT

Malin och Lina siktar på att växa och att en större del av inkomsten i framtiden ska komma från grönsaksodlingen. De ser en positiv utveckling för företaget och de når allt fler kunder varje år.

– Vi förädlar även våra produkter i liten skala. Vi gör saft, inläggningar, marmelad, chiliflakes och örtsalt. Planen framöver är att hyra ett kök som är godkänt för förädling och på så sätt ha möjlighet att öka produktionen, berättar de två producenterna.

– Odlingen av grönsaker är inte bara ett jobb. Ett stort intresse för grönsaksodling är ett måste för att det ska vara hållbart på sikt, säger Malin.

Lina och Malin är överens om att det är viktigt att ta en paus från arbetet med odlingen ibland, för att orka med under en längre tid.

– För det mesta jobbar vi tillsammans, men ibland turas vi om att arbeta med odlingarna för att det ska vara möjligt för en av oss att vila, avslutar Malin.

Dalarna
Kristina Homman
010-225 02 45
kristina.homman@lansstyrelsen.se

AKTUELLT INOM AREAL- OCH DJURBASERADE STÖD

UTBETALNINGSPLAN FÖR AREAL- OCH DJURBASERADE STÖD SÖKTA ÅR 2026

DELUTBETALNING

För kompensationsstödet, miljöersättning för skyddszoner och miljöersättning för betesmarker och slåtterängar kommer delutbetalningen att starta den 13 november 2026. Då betalas 85 procent av ansökt stödbelopp ut.

SLUTUTBETALNING

Årets slututbetalningar kommer att påbörjas under december 2026 och januari 2027.

I tabellen ser du den utbetalningsplan som Jordbruksverket och länsstyrelserna gemensamt tagit fram. Observera att tabellen visar det datum då utbetalningarna tidigast kan börja. En del utbetalningar tar längre tid att hantera, till exempel på grund av att en kontroll gjorts eller att det funnits avvikelser i uppföljningen av jordbruksmark.

TABELL. UTBETALNINGSPLAN FÖR AREAL- OCH DJURBASERADE STÖD 2026

Stöd	Delutbetalning påbörjas	Slututbetalning påbörjas
Gårdsstöd		11 december
Stöd till unga jordbrukare		11 december
Nötkreatursstöd		11 december
Ersättning för blommande åker och fältkant		11 december
Ersättning för ekologisk produktion		11 december
Ersättning för precisionsjordbruk planering		11 december
Ersättning för kolinlagring och minskat kväveläckage		11 december
Kompensationsstöd	13 november	januari år 2027
Miljöersättning för skyddszoner	13 november	januari år 2027
Miljöersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar	13 november	januari år 2027
Miljöersättning för skötsel av våtmarker och dammar		11 december
Miljöersättning för fäbodar		11 december
Miljöersättning för hotade husdjursraser		11 december
Djurvälfärdsersättningar		11 december
Nationellt stöd (potatis-, bär- och grönsaksodling, smågrisproduktion och gethållning)		20 november

PÅMINNELSE OM MARKUPPFÖLJNINGEN

Du kommer inte längre få ett brev när brister upptäckts i markuppföljningen. I stället skickas ett sms som uppmanar dig att gå in på mina sidor på Jordbruksverkets hemsida och läsa informationen. Detta förutsätter att du har uppgett ett mobiltelefonnummer på Mina sidor. Om du inte redan gjort det, loggar du in på Mina sidor och registrerar detta. Om du inte har ett mobiltelefonnummer kommer det i stället skickas ut ett brev till dig.

Det är viktigt att du reagerar på dessa sms/brev då de är tänkta att uppmärksamma dig på villkorsbrister som kan komma att leda till avdrag på dina utbetalningar om du inte ändrar din ansökan.

ÄNDRINGAR SENAST DEN 31 OKTOBER

Till och med 31 oktober har du möjlighet att dra tillbaka block, skiften och ersättningar från din ansökan. Du har även möjlighet att ändra grödkod och justera skiftesgränser inom befintligt block. Efter 15 juni är det dock inte längre möjligt att lägga till mer mark i din ansökan. Om du i stället väljer att skicka in ett geotaggat foto för att visa på att du uppfyllt ett villkor på din mark så ska även detta vara inskickat senast 31 oktober.

Under vecka 41 kommer en avisering att skickas ut till dig som inte har godkänt resultat för aktivitet på din mark. Det kommer även skickas ut en avisering om du inte uppfyllt villkoret att marken är slagen eller betad på betesmarker och slåtterängar. Detta är den enda avisering som skickas ut för dessa villkor och därför är det bra att vara extra uppmärksam på denna avisering.

Dalarna
Emilia Olsson
010-225 02 46
emilia.olsson@lansstyrelsen.se

Gävleborg
Pernilla Månsson
010-225 14 44
pernilla.mansson@lansstyrelsen.se

AKTUELLA UTLYSNINGAR OCH ANSÖKNINGS-OMGÅNGAR INVESTERINGSSTÖD

ANSÖKNINGSOMGÅNGAR 2026 DALARNA

I höstens ansökningsomgångar så kommer det i Dalarna att finnas extra pengar i budgeten för investeringar inom ökad konkurrenskraft. Det innebär att det finns extra pengar för bland annat investeringar inom torkning och lagring.

FÖLJANDE TIDER KAN DU SÖKA DE OLIKA STÖDEN 2026

1 oktober – 30 november

- Investeringsstödet ökad konkurrenskraft med inriktning torkning och lagring efter skörd.
- Investeringsstödet konkurrenskraft med inriktning växthus, ny teknik samt energiskog.
- Investeringsstöd för förädling av jordbruksprodukter.
- Investeringsstöd för diversifiering till annat än jordbruk (tillgången på pengar för detta stöd är i dagsläget osäkert men ansökan kan komma att öppna senare under hösten, för mer information besök Länsstyrelsen Dalarnas hemsida).

FÖLJANDE STÖD KAN SÖKAS LÖPANDE UNDER 2026

- Investeringsstödet ökad konkurrenskraft med inriktning täckdikning inklusive investeringsstöd för kalkfilterdiken.
- Investeringsstödet konkurrenskraft med inriktning minskad ammoniakavgång.
- Startstöd.
- Investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder.
- Investeringsstöd för bevattningsdammar.

ANSÖKNINGSOMGÅNGAR 2026 GÄVLEBORG

FÖLJANDE TIDER KAN DU SÖKA DE OLIKA STÖDEN 2026

1 oktober – 30 november

- Investeringsstöd för förädling av jordbruksprodukter.
- Investeringsstöd för diversifiering till annat än jordbruk.

Om det finns pengar kvar i budgeten efter ansökningsomgången 1 augusti – 30 september kommer även följande stöd att vara öppna för ansökan:

- Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft med inriktning växthus och odlingstunnlar.
- Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft med inriktning torkning och lagring efter skörd.
- Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft med inriktning ny teknik.

FÖLJANDE STÖD KAN SÖKAS LÖPANDE UNDER 2026

- Investeringsstödet ökad konkurrenskraft med inriktning täckdikning inklusive investeringsstöd för kalkfilterdiken.
- Investeringsstödet konkurrenskraft med inriktning minskad ammoniakavgång.
- Startstöd.
- Investeringsstöd för vattenvårdsåtgärder.
- Investeringsstöd för bevattningsdammar.

ANSÖKNINGSOMGÅNGAR 2027 FÖR DALARNA OCH GÄVLEBORG

Det finns i skrivande stund ingenting beslutat angående ansökningsomgångar eller budget för år 2027. På länsstyrelsens hemsida publiceras löpande information gällande nästa års ansökningsomgångar. På länsstyrelsen.se, under stöd till jordbruk och landsbygd, finner du även information om samtliga ansökningsomgångar och budget per omgång.

Dalarna
landsbygd.jordbrukarstod.dalarna@lansstyrelsen.se
010-225 00 00

Gävleborg
landsbygdsstod.gavleborg@lansstyrelsen.se
010-225 10 00

Dränering ger hållbart och resurseffektivt jordbruk

En väl fungerande dränering är grundläggande för jordbruksmarkens produktionsförmåga, odlingssäkerhet och möjligheten till ett resurseffektivt och hållbart jordbruk med mindre miljö- och klimatpåverkan och bättre lönsamhet. Både nu och i ett framtida klimat.

För att växten ska utvecklas bra behöver rötterna ha tillgång till både luft, vatten och näring. Rötterna är känsliga för syrebrist och de går inte djupare än där vattnet står i marken. När jorden dräneras sänks grundvattennivån och det kommer in luft i en del av de större porerna. Rötterna kan då fortsätta utvecklas djupare ner i marken och komma åt vatten och växtnäring, vilket behövs för grödans tillväxt. Därför är fungerande dränering en grundförutsättning för växtodling.

Dräneringen gör också att det finns mer utrymme i marken att ta upp vatten vid kraftiga regn vilket jämnar ut flödestoppar, minskar risken för växtnäringsförluster och att syrebrist ska uppstå hos grödan.

Dräneringen har även stor betydelse för markens bärighet för fältmaskiner. Med bra dränering ökar möjligheterna att komma ut för att så, skörda, eller göra andra viktiga insatser i fält vid optimal tidpunkt för gröda och miljö. Dessutom minskar risken för att skada markstrukturen.

ÅKERN ÄR SOM DIN KRUKVÄXT

Tänk dig att du har en krukväxt i en kruka med tät botten – den måste du vattna lite och ofta. Om du vattnar för mycket kan du dränka den. Men om krukan har hål i botten så kan du vattna mer, då en del vatten dräneras bort genom hålet och det finns både luft och vatten i jorden. Med dräneringen har du ökat odlingssäkerheten vid mycket vattning. Samma princip gäller i jordbruket. Men det är svårare att styra över vädret, så där är det ännu viktigare att ha ordning på dräneringen och skapa så bra grund som möjligt.

ÖKAD VATTENTILLGÅNG

Det kan verka motsägelsefullt att förbättrad vattenavledning kan leda till mindre risk för torkskador på grödan. God dränering ger dock växten möjlighet att utveckla ett djupare rotsystem tidigt på säsongen, om dräneringen är dålig så får den ett grundare rotsystem. Om jorden sedan torkar upp och vattnet i marken försvinner nedåt, så har de djupare rötterna större möjlighet att komma åt mer vatten längre ner i markprofilen än det grunda rotsystemet.

Vid torka kan du se att grödan växer bättre över täckdikena. Det beror på att det är mer gynnsamma förutsättningar där med bra dränering, god markstruktur och högre mullhalt.

Foto: Anna Bjuréus.

Stående vatten efter ett kraftigt regn har lett till syrebrist och gula blad hos grödan vid en dräneringsbrunn i en svacka i fältet. Orsaken kan vara problem i täckdikningssystemet i fältet. Det kan också bero på att det dämmer i huvudavvattningen, som täckdikningen mynnar ut i, till exempel på grund av bristande dikesunderhåll.

Bra markstruktur (till vänster) med varierande aggregatstorlekar gynnar växten, markhälsan, skörden och minskar även risk för näringsförluster. Medan sämre markstruktur (till höger) med stora aggregat ökar riskerna för odling och miljö. Dränering, och att undvika markpackning, gynnar utvecklingen av en bra markstruktur.

Foto: Anna Bjuréus.

Det blir tydlig skillnad i rotutveckling i väldränerad jord (till vänster) respektive vattensjuk jord.

NÄR DET INTE FUNGERAR

Bristfällig dränering leder till problem som stående vatten i fält efter regn, mer varierande skördenivåer, sämre kvalitet, missväxt och omsådder. Det leder också till större känslighet för torka, ökade ogräsproblem, sämre etablering och sämre växtnäringsutnyttjande. Andra problem är bärighet, att komma ut med maskiner i fält vid rätt tid, och ökad risk för markpackning och sämre markstruktur. Sammantaget leder detta till fler överfarter, större behov av växtskyddsinsatser, att det blir svårare att optimera gödslingsgivor, allt större bearbetnings- och dragkraftsbehov och ökad dieselförbrukning. Risken för växtnäringsförluster blir också större: Kväve genom lustgasavgång och utlakning och fosfor genom ytavrinning och erosion. Detta minskar möjligheter till lönsam och resurseffektiv produktion, och ger ökad risk för negativ klimat- och miljöpåverkan.

GYNNAR SKÖRD OCH MILJÖ

Väl fungerande dränering ger bättre infiltration, jämnare upptorkning på våren och möjlighet till tidig sådd. Markstruktur, mullhalt och kolinlagring gynnas. Vatten- och växtnäringsförsörjningen blir bättre och man får friskare grödor som kan konkurrera mot ogräs. Bärigheten förbättras vilket ökar möjligheten till fältarbete vid rätt tillfälle. Man får större möjlighet till höga och jämna skördar och bra kvalitet, och kan odla fler sorters grödor. Andra fördelar är: minskat bearbetnings- och dragkraftsbehov, minskat behov av växtskyddsinsatser och bevattning, och lättare att optimera gödslingen. Detta ger en bra grund för stabil och resurseffektiv produktion, med möjlighet till bättre lönsamhet och minskad negativ klimat- och miljöpåverkan!

KRÄVER UNDERHÅLL

I Sverige finns riktmärket att åkermark ska vara dränerad ner till 1,2 meters djup. Gyttjejordar är ett undantag, de ska ha en lite grundare dränering för att fungera optimalt. För att rötterna inte ska skadas av syrebrist är det viktigt att vattnet från den översta halvmetern kan dräneras bort inom 1–3 dygn efter ett kraftigt skyfall, så att porerna åter fylls med luft.

Dräneringen försämras med tiden. Både täckdikning och huvudavvattning behöver underhållas emellanåt för att markerna ska bibehålla sin produktionsförmåga. Dränering av det enskilda fältet är beroende av att nedströms liggande rörledningar och öppna diken fungerar, så att vattnet kan komma vidare. Diket är en vattenläggning som ska underhållas, men det ska ske med miljöhänsyn. Läs mer om vad man bör tänka på vid täckdikning och dikesunderhåll i Jordbruksverkets broschyrer (se tipsruta).

Exploatering och åtgärder i och kring vatten kan påverka jordbruksmarken och dess vattenanläggningar. Det är viktigt att åtgärder planeras med hänsyn till jordbruksmarkens behov av fullgod dränering för de marker som ska fortsätta att odlas.

Artikeln har publicerats i
Utsikt nummer 1, Värmland.

Jordbruksverket
Anna Bjuréus, rådgivare vattenhushållning
036-15 51 21
anna.bjureus@jordbruksverket.se

Greppa Näringen

LÄS MER

Du hittar mer information om dränering i dessa broschyrer:

- Täckdikning – för bättre skörd och miljö
- Underhåll ditt dike – för ett rikare odlingslandskap
- Förvaltning av vattenanläggningar
- Förstå ritningar och tillstånd
- Underhåll diken för biologisk mångfald

Samtliga broschyrer finns att hämta på **webbutiken.jordbruksverket.se**

Samverkan för lokal livsmedelsförsörjning

Länsstyrelsen i Dalarna driver ett samverkansprojekt finansierat av strategiska planen för EU:s jordbrukspolitik. Projektet drivs tillsammans med 2047 Science Center och Dalarnas kompetenscenter för livsmedelskedjan och syftar till att stärka den lokala livsmedelsförsörjningen.

Under 2026 har projektgruppen från länsstyrelsen träffat länets kommuner och diskuterat livsmedelsförsörjning, beredskap och attraktivitet. Tillsammans med representanter från livsmedelskedjan lokalt, till exempel Lantbrukarnas riksförbund (LRF) och livsmedelsförädlingsföretag, har projektgruppen haft workshops tillsammans med representanter för de flesta kommunerna i Dalarna, både tjänstepersoner och politiker.

– Under våren har vi haft workshops i elva av femton kommuner, gensvaret är positivt och vi ser ett stort engagemang för frågorna hos de kommuner vi har träffat, berättar projektledare Hanne Kringstad, projektledare på Länsstyrelsen Dalarna.

På workshoparna har deltagarna diskuterat hur det ser ut i deras kommun, vad man är bra på och vad kommunen behöver jobba mer med. Deltagarna har också fått en ökad kunskap i hur livsmedelsproduktionen ser ut i både i länet och i kommunen. Självförsörjningsgraden på livsmedel ligger runt 40 procent i Dalarna, främst på mjölk, nötkött och potatis.

– Framför allt är det beredskapsfrågan som är på agendan hos kommunerna och många vill stärka samarbetet med producenterna lokalt för att stärka beredskapen, fortsätter Hanne.

Projektet planerar också att genomföra en konferens med fokus på lokal livsmedelsförsörjning och beredskap, som ska hållas i Rättvik den 17 februari 2027.

– Många kommuner vill ha konkret inspiration och fördjupad kunskap om hur andra har jobbat med lokal livsmedelsförsörjning och beredskap, så därför blir det fokuset på konferensen i februari, säger Hanne.

Dalarna
Hanne Kringstad
010-225 02 37
hanne.kringstag@lansstyrelsen.se

KURSER PÅ GÅNG I DALARNA

14 OKTOBER
Lunchföreläsning – frigör tid med smarta digitala arbetssätt i ditt landsbygdsföretag.

20 OKTOBER – 17 NOVEMBER
Kurs i grundläggande företagsekonomi för lantbruksföretag (tre tillfällen).

20 OKTOBER
Utvecklingsmöte med föreningen Exceptionell Råvara.

3 NOVEMBER – 17 NOVEMBER
E-handel för livsmedelsföretag (två tillfällen).

10 NOVEMBER
Kurs i kalvhälsa.

18 NOVEMBER
Kurs i varumärkesbyggnad för livsmedel och besöksnäring.

Alla kurser och aktiviteter finns att hitta i Länsstyrelsen Dalarnas kalender.

Dalarna
Hanne Kringstad
010-225 02 37
hanne.kringstad@lansstyrelsen.se

STUDIERESA – LÄR DIG MER OM BIOGAS PÅ GÅRDSNIVÅ

Följ med på studiebesök till två gårdar som valt att satsa på biogas. Vi besöker Vallens gård i Ljusdal och Jon-Jons lantbruk i Växbo. Expertmedverkan av Stefan Halldorf, Biogasrådgivare på Kalmarsund Energi & Miljö AB.

DATUM 12 NOVEMBER

07.00 Avfärd från Länsstyrelsen Dalarna i Falun.

09.45 Besök på Vallens gård i Ljusdal.

11.30 Gemensam lunch.

13.30 Besök på Växbo/Jon-Jons Bollnäs.

17.30 Åter Länsstyrelsen Dalarna i Falun.

Deltagandet är kostnadsfritt, fika och lunch ingår.

Du anmäler dig på hemsidan i Länsstyrelsen Dalarnas kalender, senast den 22 oktober.

Ange i anmälan om du vill åka buss eller om du ordnar egen transport.

Dalarna
Henrik Hansson
010-225 02 41
henrik.hansson@lansstyrelsen.se

Cecilia Almlöf
010-225 02 51
cecilia.lundmark-almlof@lansstyrelsen.se

Greppa Näringen

Medfinansieras av Europeiska unionen

KALENDRAR

Anmälan och mer information om våra aktiviteter finns i kalendern på våra hemsidor. Rikta din mobilkamera mot QR-koden för att komma till kalendern.

lansstyrelsen.se/gavleborg

lansstyrelsen.se/dalarna

Medfinansieras av Europeiska unionen